

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

18/5969-4

10. desember 2019

Svar på tolkningsspørsmål om opplæringsloven kapittel 9 A – innholdet i aktivitetsplikten

Kunnskapsdepartementet viser til et spørsmål om tolkning av opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-6, som Udir har bedt oss om å avklare. Saken gjelder fylkesmannens vurdering av aktivitetsplikten i skolemiljøsaker.

Elever og foreldre som mener skolen ikke oppfyller sin aktivitetsplikt i skolemiljøsaker, kan melde saken til fylkesmannen. Fylkesmannen skal avgjøre om aktivitetsplikten er oppfylt, jf. § 9 A-6. Spørsmålet Udir har bedt departementet avklare, er hvilke konsekvenser det skal ha for en sak som er meldt til fylkesmannen, at skolen ikke har oppfylt kravet til aktivitetsplan:

Skal manglende eller mangelfull aktivitetsplan i seg selv føre til at eleven får medhold i at aktivitetsplikten er brutt? Eller skal fylkesmannen anse aktivitetsplikten som oppfylt så sant de fem handlingspliktene er oppfylt, selv om aktivitetsplanen mangler?

Svaret har betydning for resultatet i noen av sakene fylkesmannen behandler, og vedtaket som rettes mot skolene og kommunene.

Departementet har vurdert spørsmålet. Vi mener at fylkesmannen etter en konkret vurdering kan konkludere med at aktivitetsplikten er oppfylt selv om skolen ikke har oppfylt kravet om å lage en aktivitetsplan i § 9 A-4 sjette ledd. Dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle, og forutsetter at skolen på annen måte kan dokumentere at den har oppfylt aktivitetsplikten i saken. Begrunnelsen vår for denne tolkningen følger under.

Skolens aktivitetsplikt er regulert i § 9 A-4. Bestemmelsen stiller opp fem handlingsplikter:

- Plikt til å følge med (første ledd)
- Plikt til å gripe inn (første ledd)

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Juridisk avdeling

Saksbehandler
Christin Oftebro
Baum
22 24 73 89

- Plikt til å varsle (andre ledd)
- Plikt til å undersøke (tredje ledd)
- Plikt til å sette inn tiltak (fjerde ledd)

I tillegg har § 9 A-4 to krav til dokumentasjon:

- Krav om at skolen skal lage en aktivitetsplan i alle saker der det skal settes inn tiltak (sjette ledd).
- Almennelig dokumentasjonskrav om å dokumentere hva som gjøres for å oppfylle aktivitetsplikten (sjuende ledd).

Etter ordlyden i § 9 A-4 sjuende ledd, er aktivitetsplikten beskrevet som skolens handlingsplikter som følger av § 9 A-4 første til femte ledd. Det står her at *"skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd."* Bestemmelsen om hva fylkesmannen skal ta stilling til i håndhevingsordningen, har imidlertid ikke samme formulering. I § 9 A-6 andre ledd heter det at *"Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt"*. Lovens ordlyd gir dermed ikke noe klart svar på denne problemstillingen.

Forarbeidene beskriver aktivitetsplikten først og fremst som de fem handlingspliktene i § 9 A-4 første til femte ledd. At disse fem delpliktene er kjernen i aktivitetsplikten, er tydelig. I proposisjonen er de viet et eget kapittel (5.2.2 *En aktivitetsplikt med flere delplikter*), jf. Prop. 57 L (2016–2017). I innstillingen beskrives også aktivitetsplikten som de samme fem konkrete handlingspliktene (Innst. 302 L (2016–2017)).

Noe av begrunnelsen for å gå bort fra kravet om enkeltvedtak på skolenivå, og erstatte dette med den nye aktivitetsplikten i § 9 A-4, var å gjøre saksbehandlingen enklere for skolene. I proposisjonen ble det blant annet vist til at skolene burde konsentrere seg om å handle i stedet for å streve med terskelen for vedtaksplikten og formkravene for enkeltvedtak. Departementet mener dette hensynet også taler for å tolke bestemmelsene slik at det er de fem handlingspliktene som utgjør skolens aktivitetsplikt, og som fylkesmannen skal vurdere om skolen har oppfylt eller ikke.

I praksis vil det etter departementets vurdering være slik at i de aller fleste sakene der aktivitetsplanen mangler eller er mangelfull, vil det være lite sannsynlig at skolen har oppfylt de fem handlingspliktene slik den skal. Da vil fylkesmannen uansett konkludere med at aktivitetsplikten er brutt.

Unntaksvis kan det likevel tenkes tilfeller der fylkesmannen behandler en sak hvor skolen har jobbet godt og riktig, selv om skolen ikke har laget en skriftlig aktivitetsplan som oppfyller kravene i § 9 A-4 sjette ledd. Dette vil kunne være tilfelle hvis skolen har satt inn gode tiltak og gjennomført og evaluert disse på en god måte, uten at de har satt oppfølgingen formelt inn i en aktivitetsplan.

En forutsetning for at fylkesmannen skal kunne komme til at skolen har oppfylt aktivitetsplikten, er at skolen kan dokumentere hvordan de har fulgt opp saken. I tilfeller der

aktivitetsplanen mangler, må skolen også kunne dokumentere at aktivitetsplikten er oppfylt. Vanligvis vil dette være mer arbeidskrevende for skolen enn å fylle ut en aktivitetsplan. En aktivitetsplan er en god måte for skolen å dokumentere hvordan de har jobbet i en skolemiljøsak.

Uavhengig av vurderingene over, har skolene en *selvstendig plikt* til å opprette en aktivitetsplan i alle skolemiljø saker der det skal settes inn tiltak. Aktivitetsplanen er et viktig dokument, som gir eleven og foreldrene noe håndfast og forutsigbart å forholde seg til i saken. Departementet mener derfor at fylkesmannen bør påpeke eventuelle brudd på denne plikten i sitt vedtak. Dette gjelder uansett om skolen har oppfylt aktivitetsplikten i saken eller ikke.

Med hilsen

Kristin Ryan (e.f.)
avdelingsdirektør

Christin Oftebro Baum
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer